

Gesprek met Katrien Laporte en Frank Huygens:

In 1993 maakte OKV een themanummer over het toenmalige Museum voor Sierkunst in Gent. Auteur was Lieven Daenens die in 2013, na een carrière van bijna veertig jaar in het Design Museum, met pensioen ging. Katrien Laporte nam de fakkel over en Frank Huygens, stille kracht achter de schermen, schoof mee aan tafel in het enige designmuseum dat Vlaanderen rijk is en dat dit voorjaar de Award voor Beste Toeristische Marketingcampagne 2014 van Toerisme Vlaanderen ontving.

“We hebben de luxe een museum te zijn”

HET GENTSE DESIGN MUSEUM HERBOREN

VAN VOORBEELD NAAR VEELZIJDIG Het Design Museum heeft een unieke ontstaansgeschiedenis die teruggaat tot het begin van de twintigste eeuw. Ondertussen toont design zich op verschillende manieren aan het publiek. Zowat elke stad in Vlaanderen en ook Brussel heeft een designevent. We denken aan Design September in Brussel, Interieur in Kortrijk, Designcenter Winkelhaak in Antwerpen... Hoe verhoudt een Design Museum zich tegenover dit aanbod? Frank: Het merendeel van de evenementen zijn commerciële activiteiten. Wij hebben de luxe een museum te zijn. We hebben een unieke positie. Tussen Rotterdam, Keulen en Parijs zijn wij het enige designmuseum. Le Grand Hornu is een beetje onze Waalse tegenhanger.

Katrien: Wij zijn een culturele erfgoedorganisatie. Eerst en vooral moeten we voldoen aan de vier ICOM-normen en in ons tentoonstellingsbeleid moeten we ook reflecteren vanuit de collectie zelf. Als museum kunnen we een stapje terugzetten, voldoende kritische afstand nemen en dingen vergelijken door terug te grijpen naar het verleden of te kijken naar het buitenland. Wat vandaag hier een hype is, is misschien al enkele jaren in het buitenland aan de gang. We willen ook

Frank Huygens en Katrien Laporte bij *Installation S* van Muller Van Severen uit de museumcollectie

FOTO: SASKIA VANDERSTICHELE

Zicht op het museum in de Drabstraat

FOTO: SASKIA VANDERSTICHELE

Nieuwe aanwinsten in het Design Museum

FOTO: SASKIA VANDERSTICHELE

meer het accent leggen op jonge Belgische designers, zowel in de tentoonstellingen als in het verwerven van stukken. In vergelijking met de designevenementen hebben wij een groter publieksbereik en een grotere zichtbaarheid, want hier komen toch ook heel wat passanten en toeristen langs.

De oorspronkelijke doelstelling van het museum was het aanleggen van een verzameling modellen en voorbeelden.

Frank: We zijn eigenlijk begonnen als antwoord op het Victor & Albert Museum, toen nog het South Kensington Museum. Die wilden aan de vakman tonen hoe de verschillende stijlen eruit zagen. Wij waren toen een voorbeeldmuseum, met een uitstekende bibliotheek en heel veel modelboeken. Het ging dan vooral over de tijd van toen: hoe maak je een goede kopie van een Louis XV, bijvoorbeeld. Nu hebben we niet meer de pretentie om 'het voorbeeld' te zijn. Design is zo veelzijdig.

Katrien: Het begrip design heeft sowieso een veel bredere betekenis gekregen: eco-design, design in het stad, thinking design. We moeten daar partners voor zoeken, want het is ook een credo van ons nieuw beleid dat we niet voort-

durend zelf het warm water moeten uitvinden. We gaan naar een maatschappij waar je veel meer verbindingen moet maken, ook met andere sectoren. Ik denk dat er in het verleden teveel vanuit de museale context werd gedacht, teveel vanuit het cultureel erfgoedverhaal. We moeten nu veel meer de band aanhalen met onderwijs, met economie, met wetenschappen, met de academische wereld.

Frank: We komen van onze museumberg af.

AANKOPEN EN AFSTOTEN *Het museum ontstond voor een deel dankzij het legaat Fernand Scribe (1851-1913). Hoe staat het met legaten vandaag? Kan dit een nieuwe aanwinstenpolitiek worden? Welke aankooppolitiek heeft het museum en over welke middelen beschikt het? In de jaren 1990 werd een deel van de Oosterse collectie verkocht. Zou dit nu nog kunnen?*

Frank: We hebben een nieuw collectieplan. We gaan Belgische design meer centraal stellen. Dat is ook onze taak natuurlijk. Maar er ontbreken nogal wat designers van de voorbije twintig jaar. Een heel duidelijk voorbeeld is *Le Banc* van Xavier Lust, een Belgisch designicoon die we niet hebben.

Katrien: Maar ook de 'designers van het jaar' hebben we nooit of zelden aangekocht.

Waarom was dat dan? Was er geen budget?

Katrien: We hebben een zeer beperkt budget van € 60.000 van de stad. Enerzijds is het onze taak, denk ik, om jonge designers die zich bewezen hebben te verwerven. Wat legaten en privécollecties betreft, het is iets waar we ons in de toekomst zeker op moeten gaan toeleunen want als de Vlaamse overheid ons geen instrumenten geeft om werken te verwerven dan moeten we naar andere mogelijkheden uitkijken.

Zijn er veel designverzamelaars in Vlaanderen waar jullie een beroep op zouden kunnen doen?

Frank: We zijn dat aan het verkennen. De privéverzamelingen zijn van een zeer hoog niveau. We zullen nog meer moeite doen om die verzamelaars, galeries en producenten mee in ons verhaal te betrekken. Een legaat is één ding, maar schenkingen kunnen ook. Ook van bedrijven of ontwerpers zelf.

Het afstoten van stukken of het verkopen van een deel van de collectie is onbespreekbaar?

Frank: We hebben een collectieplan met een duidelijk profiel van het museum: wat willen we echt verzamelen en wat willen we ontzamen. Dat is zo'n gevoelig verhaal in België dat we er pas later mee naar buiten kunnen komen.

Katrien: Maar bij legaten of langdurige bruiklenen moeten we ons de vraag stellen of al die objecten wel relevant zijn voor onze collectie. Ons depot moet verhuizen naar een gecentraliseerd depot onder het voetbalstadion. We krijgen maar een beperkte ruimte, dus we zullen sowieso moeten zien wat we kunnen behouden. We zijn in gesprek met een verzamelaar over zijn bruiklenen om te kijken welk deel van zijn collectie we willen behouden en welk deel niet. Hij gaat ermee akkoord. Wat aankopen betreft, gaan we ons meer toeleunen op Belgisch design, maar het is natuurlijk belangrijk dat je nog de toets hebt van een internationale collectie. Hoe verhouden de Belgische producten zich ten opzicht van een internationale marktrends. We moeten op beide kunnen inzetten.

Frank: We hebben een exemplaar van de *Book Table* gekocht, het eerste in museumbezit. We beperken ons inderdaad niet tot louter Belgische design. Ik denk dat we nu sneller en gerichter kunnen aankopen. We gaan geen tien jaar meer wachten.

Jullie bewaren zeer uiteenlopende stukken: van meubels, zilverwerk tot tapijten. Dit vraagt veel kennis over conservatie. Is die voldoende in huis? Ik dacht dat er een tijdje geleden houtworm was gevonden in een aantal panelen?

Katrien: We hebben een restauratrice in huis met heel veel ervaring. Ze heeft het deel van de collectie dat last had van

Richrad Hutten, *Book Table*
COLLECTIE DESIGN MUSEUM GENT

houtworm behandeld met een vergassingssysteem. Geen enkel museum kan al die disciplines aan. Binnen het AGB verhaal (Autonoom Gemeentebedrijf, waarin ook het Museum voor Schone Kunsten en het SMAK deel van uit maken) kunnen we de competenties van de verschillende musea wat betreft behoud en beheer samenbrengen.

De Vlaamse regering heeft terecht de lat zeer hoog gelegd en gevraagd om naar buiten te komen, te internationaliseren. We zijn het enige Belgische designmuseum en we doen dit jaar een coproductie met het Museum Boijmans Van Beuningen, dat de kwaliteitseisen zeer hoog legt. We gaan eigenlijk op financieel gebied achteruit. In de jaren 2006 en 2007 had het museum meer middelen dan nu. De dotatie van Vlaanderen vertegenwoordigt niet meer dan 13% van het totaalbudget, terwijl we het enige designmuseum zijn in Vlaanderen. De stad betaalt het meeste, maar we generen ook eigen middelen omdat we zo goed gelegen zijn. We hebben zo'n 80.000 bezoekers.

NAAR EEN NIEUWE OPSTELLING *Heeft het gebouw wel genoeg uitstraling? De ingang was jaren lang toch wat kneuterig en donker.*

Katrien: Dat is het eerste wat we veranderd hebben. Alles is nu veel lichter. De confrontatie tussen het historische en

Zicht op de tentoonstelling *Lightopia*, november 2014-maart 2015

het nieuwe gebouw is een meerwaarde en dat moeten we nog sterker gebruiken.

De relatie tussen kunst en design is de jongste jaren fel in opmars. Ik denk aan de vele expo's van Z33 in Limburg en aan bepaalde galeries op Art Brussels. Hoe gaan jullie hier mee om?

Katrien: Z33 heeft een andere functie dan wij. Zij moeten de mogelijkheid scheppen om kunst te creëren.

Frank: Op zich zijn we daar niet tegen. Onze collectie is nu vooral interieurdesign: privéwoningen en kantoren. We gaan proberen de reikwijdte van design te verkennen. We zitten in het centrum, maar met onze vorige expo's over eco-design en de recente lichtexpo verkennen we toch de grenzen van design. Eén van de grensgebieden is ook design en kunst. De asbak van Jan Fabre is daar een voorbeeld van.

Jullie voorganger, Henri Nowé, ging in de jaren 1930 voor een sfeeropstelling met veel achttiende-eeuwse meubels. Dat idee vind je hier en daar nog terug in het museum. Zal hier iets aan veranderen?

Katrien: We denken, samen met een vormgever, na over een nieuwe opstellingen. Die herinrichting herbekijkt het concept van de stijlmeubels. Met de expo *Lightopia* liepen we

er al een beetje op vooruit. Het was een soort oefening. Een tiental lichtdesigners kreeg vrij spel in de stijlkamers. Maar die hebben daar ook een aantal voorwaarden aan gekoppeld waardoor er nu sowieso enkele ingrepen gebeurd zijn in de stijlkamers. Die opstelling gaat terug tot 1923. Tegen 2016-2017 willen we dat ze volledig herdacht is.

Gaat dat dan ten kosten van stijleenheid?

Frank: Het werkt in twee richtingen. Het Design Museum is meer dan een stijlkamermuseum. Dat is een negentiende-eeuwse visie. Dat vertelt enkel over stijlen en dan verval je in krullen en ornamenten. Maar design gaat over wooncultuur, alles is vermengd en design is veel minder dwingend.

Bestaat dan niet het gevaar dat die stijloverzichten volledig gaan verdwijnen en jongeren niet meer weten hoe zo'n stijlkamer eruit zag?

Katrien: Ja, maar dan komt de collectiemobiliteit op de proppen. In Gent heb je het Hotel d'Hane-Steenhuys uit de achttiende eeuw. Er staan nu reeds meubelen uit onze collectie in het gebouw, dat ook voor bezoekers toegankelijk is. Dat gaan we nog uitbreiden. Ik denk aan het stadhuis.

Frank: Met de nieuwe opstelling willen we objecten ook in een context plaatsten. Niet alleen chronologisch maar ook met thematische dwarsverbanden. Anderzijds gaan we ook meer volledige interieurs tonen.

Hoe zit het met de collectiemobiliteit in de wereld van de design? Ik denk dan aan zilverwerk, jullie meubels, de Mechelse meubels, affiches? Wat met de topstukken?

Katrien: Beeldende kunst heeft altijd een historische voor-sprong gehad. Ook beeldhouwkunst werd wat stiefmoederlijk behandeld. Voor design is dat schijnbaar hetzelfde. Het is een mentaliteit. Op de Topstukkenlijst staat geen design. We hebben in Gent duidelijke afspraken gemaakt over wie wat gaat doen. Een deel van onze verzameling hebben we

Vernieuwde inkom met shop

© Phile Deprez

De voorgevel van het museum in de Jan Breydelstraat

FOTO: SASKIA VANDERSTICHELE

overgedragen aan het MIAT en een deel van onze maquettes aan het STAM.

Frank: Doordat we ons meer gaan toeleggen op Belgische design zullen we daar ook expertise ontwikkelen en kunnen we zeggen: dit zijn de sleutelwerken. Ik denk aan het interieur van Renaat Braem dat helemaal versnipperd is en in privéhanden. We gaan moeten zoeken naar die stukken en eventueel externe partners inschakelen, zoals de Koning Boudewijnstichting, om die te verwerven als ze op de markt komen.

Blijft de tentoonstellingspolitiek zoals die nu is? Er zijn relatief veel expo's over buitenlands design.

Katrien: Er waren in het verleden zeer veel tentoonstellingen. Zes tot acht en telkens in blokken van drie maanden. Je moet dan op de markt tentoonstellingen inkopen. Sommige van die tentoonstellingen waren op de rand van productplacement. We willen zeker minder expo's brengen. Dat had ook te maken met het feit dat de vaste collectie nooit veranderde. Het publiek uit Gent kwam voor de tentoonstellingen. Dat zou ook komen als we de vaste collectie op een wis-

selende manier opstellen. Die twee bewegingen moeten een beetje samengaan.

Men sprak in het verleden van een nieuwe inkompartij in de Drabstraat en van de uitbreiding van de expositie in de gotische kelders en op de zolderverdieping. Hoever staat het met die plannen?

Katrien: Tja, dat was een masterplan van twintig jaar geleden, maar dat is er om verschillende redenen niet gekomen. Ik denk dat het plan onvoldoende gedragen was. Heel de binnenplaats zou men ook overkappen met een glasconstructie, zoals het Vlaams Parlement. Het was zeer ambitieus. We zitten nu op een heel ander spoor, een ander verhaal. In heel Europa blijkt dat men economische componenten koppelt aan cultureel erfgoed en vormgeving en onderwijs. Een desigmuseum wordt zo gekoppeld aan een designcenter. We maken een plek van 300 m² voor jonge ontwerpers, een soort designhub. Een toonruimte waar de relatie met de verzameling, het historische, voelbaar is. De ingang zou aan de Breydelstraat blijven omdat mensen graag in zo'n historische ingang binnenkomen.

Frank: We willen meer een levend museum zijn.

Katrien: Het museum had te weinig contact met de vormgevers zelf. Dat heeft ook te maken met de oprichting van een Designplatform Gent. We hebben het voorstel zo gemaakt dat we het verhaal samen vertellen. In Barcelona wordt er een nieuw designmuseum gebouwd en het designcentrum van business en economie heeft daar ook een plaats in.

De kracht van ons museum is de ligging, het achttiende-eeuws gebouw in combinatie met de moderne architectuur. Toeristen houden ervan. Die combinatie wordt gewaardeerd. Onze nieuwe opstelling, de samenwerking met de designhub en de band met het economische maken, denk ik, dat je een sterk verhaal hebt. Het is een mooi voorbeeld van verknoping, in de werking en fysiek. Het museum als ontmoetingsplaats.

–

PETER WOUTERS

INFO Design Museum Gent – Open: dinsdag t.e.m. zondag van 10 tot 18 uur – Gesloten: maandag – Jan Breydelstraat 5, 9000 Gent, T 09 267 99 99 – www.designmuseumgent.be – **ARCHIEF** Museum voor Sierkunst Gent: OKV 1993 nr. 4 – Kunstambacht in Vlaanderen: OKV 1989 nr. 2 – www.tento.be